

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

VÝBOR REGIÓNOV

130. PLENÁRNE ZASADNUTIE VR, 4.7.2018 – 5.7.2018

Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Ciele Východného partnerstva do roku 2020: prínos miestnych a regionálnych orgánov

(2018/C 387/01)

Spravodajca: Sören HERBST (DE/ELS), poslanec mestského zastupiteľstva, Magdeburg**Referenčný dokument:** Spoločné vyhlásenie zo samitu Východného partnerstva z 24. novembra 2017, príloha 1 – „20 cieľov do roku 2020“**POLITICKÉ ODPORÚČANIA**

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Všeobecné pripomienky

1. víta dohodu o 20 cieľoch do roku 2020 v spoločnom vyhlásení zo samitu Východného partnerstva, ktorý sa konal 24. novembra 2017 v Bruseli, ako aj skutočnosť, že sú v ňom miestne a regionálne orgány prostredníctvom svojho zapojenia do Konferencie regionálnych a miestnych orgánov krajín Východného partnerstva (CORLEAP) vyzdvihnuté ako aktívni propagátori cieľov Východného partnerstva;
2. víta novú inštitucionálnu štruktúru na vykonávanie týchto „20 cieľov do roku 2020“, so začiatkom od 12. marca 2018 na vybudovanie silnejšieho hospodárstva, silnejšej správy vecí verejných, silnejšej prepojenosti a silnejšej spoločnosti v týchto krajinách, ako doplnok k niektorým prierezovým otázkam;
3. zdôrazňuje, že diferencovaná spolupráca medzi EÚ a jednotlivými krajinami Východného partnerstva má rozhodujúcu úlohu pre demokratický, hospodársky a občiansko-spoločenský rozvoj týchto krajín, keďže medzi šiestimi krajinami Východného partnerstva existujú mnohé spoločné črty, ako aj sčasti významné rozdiely vo všetkých oblastiach politického, hospodárskeho a spoločenského života;
4. poukazuje na to, že miestne a regionálne orgány zohrávajú vzhľadom na svoju blízkosť k občanom a vďaka reforme miestnej samosprávy v krajinách Východného partnerstva kľúčovú úlohu pri úspešnom spĺnaní stanovených 20 cieľov do roku 2020;
5. poukazuje na to, že nezákonná anexia Krymu Ruskou federáciou a Ruskom podporovaný konflikt v ukrajinských regiónoch Doneck a Luhansk mali pre ukrajinský ľud a štát ako celok vážne sociálne dôsledky, ktoré možno prekonať jedine s podporou EÚ a západných partnerov;
6. pripomína, že Ukrajina žiaľ nie je jedinou krajinou v rámci Východného partnerstva so spormi s inými krajinami Východného partnerstva alebo s treťou krajinou; preto zdôrazňuje, že EÚ podporuje nezávislosť, zvrchovanosť a územnú celistvosť všetkých partnerských krajín a plne súhlasí so všetkými zásadami, cieľmi a záväzkami obsiahnutými v Helsinskom záverečnom akte z roku 1975, Parížskej charte z roku 1990 a v Charte OSN;

7. vyzýva na obnovenie úsilia o podporu mierového urovnania sporov v tomto regióne na základe zásad a noriem medzinárodného práva. Riešenie konfliktov, budovanie dôvery a dobré susedské vzťahy sú nevyhnutné pre hospodársky a sociálny rozvoj a spoluprácu;

Posilnenie inštitúcií a dobrá správa vecí verejných

8. poukazuje na to, že reforma miestnej samosprávy, ktorá predpokladá posilnenie štátnych inštitúcií a dobrú správu vecí verejných, je v krajinách Východného partnerstva jednou z priorít; Európsku chartu miestnej samosprávy už podpísali Moldavská republika a Ukrajina v roku 1997, Arménsko a Azerbajdžan v roku 2002, ako aj Gruzínsko v roku 2004. Bielorusko nie je členom Rady Európy ani signatárom charty;

9. žiada, aby boli účinné decentralizačné reformy sprevádzané efektívnymi protikorupčnými opatreniami na všetkých úrovniach riadenia s cieľom zabezpečiť, aby mala silnejšia a dôveryhodnejšia správa pozitívny vplyv na každodenný život občanov;

10. víta výslovný odkaz na zavedenie reformy verejnej správy (Public Administration Reform) v 20 cieľoch do roku 2020 a zastáva názor, že oficiálne štatistiky, ktoré sú vypracúvané na miestnej a regionálnej úrovni a mali by poskytovať vysokokvalitné štatistické informácie, by sa mali dať ako otvorené údaje k dispozícii miestnej a regionálnej úrovni v krajinách Východného partnerstva;

11. zdôrazňuje, že kvalitné oficiálne štatistiky prispievajú k lepšiemu pochopeniu sociálnych, hospodárskych a environmentálnych súvislostí a umožňujú vedecky podložené prijímanie rozhodnutí v politike a hospodárstve, ako aj podporu zapojenia občanov do politických procesov; v tomto kontexte vyzýva na konkrétnu podporu prostredníctvom udržateľných projektov na prekonanie súčasných ťažkostí pri získavaní oficiálnych štatistík, predovšetkým štatistík týkajúcich sa nižšej než celoštátnej úrovne, a upozorňuje na internetovú stránku venovanú rozdeleniu právomocí, ktorú vyvinul a na svojej stránke sprístupnil Európsky výbor regiónov a ktorá poskytuje prehľad o úrovniach inštitucionálnej a daňovej decentralizácie v EÚ a v susedných krajinách;

12. v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že zber, spracovanie a poskytovanie oficiálnych štatistických informácií zo strany verejných orgánov v kontexte reformy miestnej samosprávy má značný hospodársky potenciál, a to nielen vďaka tomu, že umožňuje miestnym a regionálnym samosprávam účinne posúdiť hospodársky potenciál ich území, ale ponúka príležitosť aj malým a stredným podnikom (MSP) nájsť si svoje miesto na trhu a prispievať k udržateľnému hospodárskemu rastu na miestnej a regionálnej úrovni. Prostredníctvom kvalitných a spoľahlivých údajov pomáha aj predchádzať korupcii a vypracovať mechanizmy na účinný boj proti nej. Okrem toho tvoria zhromaždené údaje východiskový materiál pre mnohé analýzy zo strany vedeckých inštitúcií, čo zas posilňuje výskum v krajinách Východného partnerstva;

13. zasadzuje sa za to, aby sa do programu činnosti zaradila problematika efektívneho a účinného riadenia miestnych verejných rozpočtov a aby sa stanovila požiadavka na interné a externé audity miestnych rozpočtov v snahe zaistiť, že sa verejné prostriedky využijú efektívne a vhodne na daný účel. Zapojenie občanov do nezávislého auditu má podporiť kapacitu miestnych orgánov, posúdiť svoju výkonnosť, programy a kvalitu služieb a prispôsobiť ich dopytu občanov;

14. odporúča podporovať zapojenie občanov do verejného rozpočtu miestnych a regionálnych orgánov vo forme participatívneho rozpočtu s cieľom umožniť občanom angažovať sa a podieľať sa na hospodárení s verejnými zdrojmi a prezentovať svoje preferencie pri verejných výdavkoch;

Mobilita a medziľudské kontakty

15. víta skutočnosť, že krajiny Východného partnerstva sa môžu zúčastňovať na programoch, ako je Erasmus +, Kreatívna Európa, COSME a Horizont 2020, ktoré univerzitám, orgánom verejnej správy, podnikom a výskumným pracovníkom ponúkajú viac príležitostí na výmenu, a požaduje, aby sa intenzívnejšie podporovali osvetové projekty o týchto programoch na miestnej a regionálnej úrovni, a to najmä vzhľadom na skutočnosť, že v niektorých krajinách Východného partnerstva sú medzinárodné programy podpory jedinou platformou na výmenu a že niektoré z nich vykazujú relatívne nízku mieru úspešnosti pri podávaní žiadostí;

16. vyzýva na podporu nielen (výmenných) projektov v oblasti základného výskumu, ale aj v oblasti humanitných vied, ktoré prispievajú k lepšiemu pochopeniu politického, sociálneho a kultúrneho rozvoja v krajinách Východného partnerstva a umožnia výmenu skúseností s výskumnými metódami ako aj integráciu výskumných pracovníkov do európskych výskumných štruktúr;

17. vyjadruje znepokojenie nad vyhlásením v 20 cieľoch do roku 2020, že siete univerzít v krajinách Východného partnerstva sa majú zameriavať len na vyučovanie (teaching);

18. v tejto súvislosti dôrazne odporúča podporovať nielen zlepšovanie výučby na univerzitách v krajinách Východného partnerstva, ale aj výskumnú činnosť, sprostredkovaním príkladov osvedčených postupov z oblasti výskumných metód a vedeckej publikačnej tvorby prostredníctvom konkrétnych projektov;
19. v tejto súvislosti poukazuje na to, že výmena medzi hlavnými aktérmi, ako sú univerzity, výskumné ústavy, organizácie občianskej spoločnosti, ako aj expertné skupiny a MSP, by mohla pomôcť vytvoriť pozitívne synergie, čo by bolo prínosom pre celú oblasť výskumu a inovácie;
20. zastáva názor, že reforma miestnej samosprávy a decentralizácia má pozitívny vplyv na regionálne a miestne rozpočty, ako aj obrovský potenciál podporovať výskum a inovácie na miestnej a regionálnej úrovni;
21. dáva na zváženie možnosť, že by sa projekty v oblasti podnikania mali vzťahovať nielen na mládež, ale aj na dospelé osoby, a najmä ženy;
22. v tejto súvislosti vyzýva na konkrétne opatrenia na rozvoj sociálneho podnikania ako formy neformálneho vzdelávania mladých ľudí a dospelých na miestnej a regionálnej úrovni, ktoré rieši miestne problémy, vytvára príjmy a pracovné miesta a podporuje lokálne sociálne inovácie;
23. poukazuje na to, že by sa mala podporovať výmena nielen medzi krajinami Východného partnerstva navzájom a s EÚ, ale aj v rámci jednotlivých krajín Východného partnerstva, keďže sa tieto krajiny vyznačujú pomerne pasívnou mobilitou, čo vedie k prehľbovaniu predsudkov a stereotypov v rámci vlastných krajín a vytváraniu priestoru pre šírenie dezinformácií;
24. pokladá za potrebné podporovať takéto projekty vnútornej medziregionálnej výmeny najmä na Ukrajine, keďže je táto krajina vystavená trvalej vojenskej agresii a stálej dezinformácii zo strany Ruskej federácie;

Hospodársky rozvoj a trhové príležitosti

25. víta skutočnosť, že krajiny Východného partnerstva sa môžu zúčastňovať na programe COSME pre MSP;
26. v tejto súvislosti zdôrazňuje, že Arménsko, Azerbajdžan a Gruzínsko sa ešte nezúčastňujú na programe a počet projektov na Ukrajine, v Moldavsku a v Bielorusku je pomerne nízky (1 až 8 projektov), pričom sa do veľkej miery sústreďujú do hlavných miest;
27. je pevne presvedčený o tom, že tento program by sa mal ďalej rozvíjať a zamerať na regionálne a miestne MSP, a to aj ďaleko od hlavných miest, v krajinách Východného partnerstva. Takéto programy podporia MSP a prispievajú k udržateľnému rastu na miestnej a regionálnej úrovni;
28. poukazuje na to, že je pre miestne a regionálne orgány EÚ dôležité podporovať podnikateľské zväzy a profesijné združenia, ako aj regionálne a miestne komory (napr. obchodné a priemyselné komory, inžinierske komory atď.), pretože uľahčujú integráciu do európskych štruktúr a pomáhajú zaviesť kultúru spravodlivej hospodárskej súťaže, čo by tiež prispelo k boju proti korupcii;
29. opätovne pripomína, že by sa malo podporovať sociálne podnikanie, keďže stimuluje hospodársky rozvoj na miestnej a regionálnej úrovni a vytvára nové pracovné miesta;
30. považuje za dôležité podporovať MSP v oblasti inovácií a rozvíjať synergie medzi podnikaním a výskumom;
31. zdôrazňuje, že nie je postačujúce podporovať miestne a regionálne orgány len pri uplatňovaní stratégií hospodárskeho rozvoja, ako sa uvádza v 20 cieľoch do roku 2020, ale že je potrebné poskytovať technickú podporu už vo fáze koncipovania stratégií;

Zastrešujúce ciele

32. ako sa stanovuje v cieľoch, očakáva od príslušných krajín, že zvýšia svoje úsilie v oblasti budovania právneho štátu a súdnictva, zaručovania základných práv, slobôd a bezpečnosti, ako aj pri zakotvovaní ochrany menšín a rovnosti postavenia mužov a žien vrátane riešenia otázok domáceho násillia;
33. zdôrazňuje, že občianska spoločnosť v krajinách Východného partnerstva zohráva mimoriadne dôležitú úlohu pri demokratickom rozvoji spoločnosti a vlády by ju mali považovať za dôležitú a významného partnera;

34. poukazuje na to, že s ohľadom na miestne samosprávy a decentralizačnú reformu majú nové demokratické sily a vedúci predstavitelia dôležitú úlohu v demokratických procesoch a mali by sa podporovať prostredníctvom cielených opatrení;

35. zdôrazňuje, že je potrebné zlepšiť kvalitu správy verejných vecí a v tejto súvislosti vyzýva na vytvorenie programu hospitácií pre administratívnych pracovníkov na úrovni miestnych a regionálnych orgánov, aby sa zlepšila informovanosť o európskych normách v administratívnej praxi.

36. v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby zvažila možnosť opätovného zavedenia predchádzajúceho nástroja pre miestnu správu (LAF), ako sa uvádza v stanovisku VR z októbra 2016 na tému *Preskúmanie európskej susedskej politiky* ⁽¹⁾;

37. dôrazne odporúča podporovať výskumnú činnosť v rámci inštitúcií občianskej spoločnosti, akými sú expertné skupiny a výskumné ústavy, ktoré svojimi analýzami obohacujú politický dialóg a uľahčujú kľúčovým aktérom prijímanie rozhodnutí v oblasti politiky a hospodárstva prostredníctvom konkrétnych praktických návrhov v jednotlivých krajinách Východného partnerstva;

38. zdôrazňuje osobitný význam ochrany menšín vo všetkých krajinách Východného partnerstva ako kľúčového prvku sotožňovania sa osôb so svojím regiónom vrátane všetkých príslušných kultúrnych, sociálnych a spoločenských charakteristík;

39. považuje za nevyhnutné podporovať tak rozvoj ako aj zachovanie nekomerčných miestnych a regionálnych médií, ako aj verejnoprávne vysielanie s cieľom podporovať pestrú pluralistickú diskusiu, zaručiť poskytovanie nezávislých informácií pre občanov krajín Východného partnerstva a presadzovať kvalitnú žurnalistiku, a tým účinne predchádzať dezinformovaniu;

40. upozorňuje na osobitnú situáciu obyvateľov v regióne Donbas, ktorí sú odkázaní výlučne na analógové vysielacie kanály kontrolované Ruskou federáciou so zväčša propagandistickým obsahom, a preto vyzýva na vytvorenie technického podporného fondu EÚ pre ukrajinské nekomerčné miestne rádiá, ktoré by obyvateľom Donbasu poskytovali z neokupovaného územia nezávislé informácie;

Záverečné pripomienky

41. zdôrazňuje osobitnú úlohu miestnej a regionálnej samosprávy, ktorá môže pôsobiť vo všetkých oblastiach, a domnieva sa, že je obzvlášť dôležité podporovať výmenu medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi štátov EÚ a krajín Východného partnerstva v podobe partnerstiev medzi mestami a regiónmi, ako aj medzi rôznymi orgánmi v rámci jednotlivých krajín Východného partnerstva;

42. v tejto súvislosti vyzýva na vytvorenie programu na nebyrokratické nadväzovanie takýchto partnerstiev medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi v EÚ a v krajinách Východného partnerstva. Zároveň sa poskytne viac možností pre praktické vykonávanie zámerov programu zabezpečením finančnej podpory na posilnenie partnerstiev;

43. je znepokojený tým, že v návrhu viacročného finančného rámca (VFR) na roky 2021 – 2027 nie sú vyčlenené väčšie finančné zdroje na nový nástroj na financovanie vonkajšej činnosti, ktorý by nahradil okrem iného nástroj európskeho susedstva. Je to potrebné na splnenie cieľov stanovených pre krajiny Východného partnerstva, napriek tomu, že sa tým zvyšuje celkový rozpočet na činnosti EÚ vo svete;

44. považuje za dôležité, aby sa úloha Konferencie regionálnych a miestnych orgánov krajín Východného partnerstva a Európskej únie (CORLEAP) neobmedzovala len na platformu na výmenu, ale aby konkrétne podporovala územnú spoluprácu prostredníctvom činností siahajúcich od účinného vyhľadávania partnerov po zviditeľňovanie konkrétnych projektov; okrem toho sa zaväzuje splniť očakávania, ktoré kladú partneri na CORLEAP, a to prezentovaním úspechu a potenciálu územnej spolupráce a zlepšením pochopenia a viditeľnosti prínosov politiky Východného partnerstva pre občanov.

V Bruseli 4. júla 2018

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽¹⁾ COR-2016-00982-00-00-AC-TRA.